

PORSGRUNN KOMMUNE

Rapport publisert 13.02.2015

Årsmelding 2014

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester i Telemark

Utviklingscenter for
sykehjem og hjemmetjenester
Telemark

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	4
Organisering av utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Telemark.....	4
Fag og samarbeidsråd	5
Samarbeidspartnere.....	5
Utvikling gjennom kunnskap	6
Innsatsområder og aktiviteter i 2014.....	7
Demensomsorg	7
Fra kaos til kontroll.....	7
Demensfyrtårn	7
Pårørendeskoler	7
Dokumentasjon og miljøbehandling	8
Pasientsikkerhet	8
Riktig legemiddelbruk i sykehjem og i hjemmetjenesten	8
Forebygging av fall.....	9
Forebygging av urinveisinfeksjoner (UVI).....	9
Ernæring	10
Det handler om mer enn bare maten	10
Velferdsteknologi	10
Studenter, elever og lærlinger	11
Fagskole.....	11
Kompetanseutvikling hos ansatte	11
Videreutdanning i demens og psykisk helse hos eldre	11
Demensomsorgens ABC	11
Nettverk.....	11
Interkommunalt fagnettverk innen demensomsorg.....	12
Kommunikasjonsstrategi.....	13
Pådriverrollen	14
Dagskonferanse om hverdagsrehabilitering	14
Dagskonferanse om velferdsteknologi.....	15
Åpen forelesning om kosthold i sykehjem	15
Frie midler	16
Dialogmøte om frie midler	17

Dialogmøter med kommunene i Telemark	17
Forelesninger ved Høgskolen i Telemark	17

Introduksjon

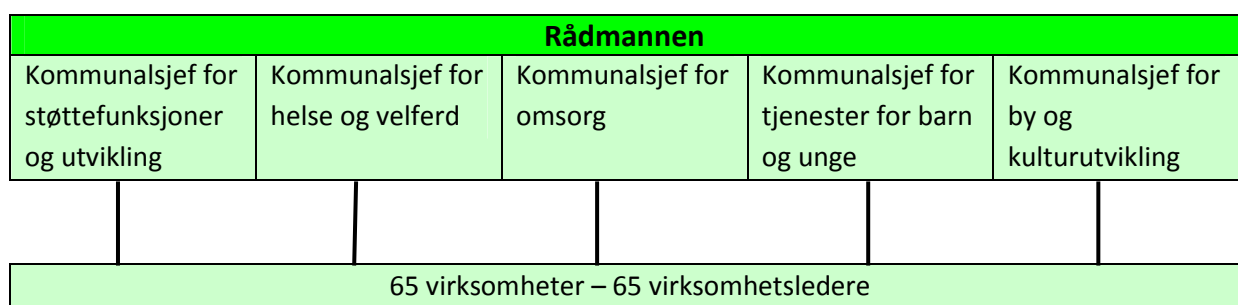
Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er en nasjonal satsing som skal bidra til gode pleie- og omsorgstjenester i kommunene. Den nasjonale satsningen skal understøtte gode lokale initiativ til utprøving av modeller for kvalitetsforbedring, samt være et virkemiddel for implementering av nasjonale føringer (IS-1858 Strategi, Helsedirektoratet 2010).

Porsgrunn er vertskommunen for både utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Telemark. St. Hansåsen sykehjem er kjernevirksomheten for sykehjem, og ble utpekt til å være Undervisningssykehjem (USH) for Telemark i februar 2008. Hjemmetjenesten Eidanger ble utpekt til Undervisningshjemmetjeneste for Telemark i august 2009 og er kjernevirksomheten for hjemmetjenester. Helsedirektoratets strategi "Utvikling gjennom kunnskap" trådte i kraft 1. januar 2011. Ordningen skal evalueres i 2015.

Helsedirektoratet gir et årlig basistilskudd til hvert Utviklingssenter etter søknad. Det kreves rapportering av måloppnåelse.

Porsgrunn kommune består av både by og landområder. Innbyggertallet er på 35 730 og er stadig stigende.

Porsgrunn kommune har en flat ledelsesstruktur hvor rådmannsfunksjonen er organisert i fem fagområder, ledet av fem kommunalsjefer.

Kommunen har 6 sykehjem, 6 hjemmetjenester, en virksomhet med tjenester til funksjonshemmede og en virksomhet for psykisk helsetjeneste og rusomsorg. Videre er rehabiliteringstjenestene organisert i egen avdeling.

Organisering av utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Telemark

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester er organisert hver for seg i to ulike virksomheter under kommunalsjefområde Omsorg. Det er et utstrakt samarbeid mellom utviklingssentrene slik at de utad i hovedsak fremstår som en enhet. De tjenestene som utviklingssenteret skal være pådriver for i forhold til kvalitet og kompetanseutvikling er organisert i flere kommunalsjefområder. Det byr på noen utfordringer i forhold til felles arenaer for å kunne ta beslutninger. For å nå alle virksomhetene som er under USHT's nedslagsfelt er det avholdt et felles strategimøte i 2014.

USHT Telemark har fire ansatte.

Heidi Johnsen, prosjektleder for Utviklingscenter for hjemmetjenester i 100 % stilling

Marit Skraastad, fou-leder for Utviklingscenter for sykehjem i 100 % stilling

Anne-Marie Karlsen, prosjektleder for Demensfyrtårn i 50 % stilling

Vigdis Aaltvedt, Koordinator for demensnettverk og ABC-satsning i 30 % stilling.

Fag og samarbeidsråd

Fag og samarbeidsråd skal gi faglige råd og bidra til måloppnåelse i henhold til strategi 2011 – 2015.

Rådet består av:

- Porsgrunn kommune v/kommunalsjef for Omsorg Aud Fleten
- Porsgrunn kommune v/kommuneoverlege Bjørnar Nyen
- Fylkesmannen i Telemark v/seniorrådgiver Audhild Arnesen
- Sykehuset Telemark Helseforetak v/seksjonsleder Karin Gløsmyr Larsen
- Høgskolen i Telemark v/dekan Marianne Hedlund/instituttleder Mette Ragnhildstveit Sætra
- Senter for omsorgsforskning Sør v/førsteamanuensis Solveig Hauge/daglig leder Torhild K. Gregersen
- St. Hansåsen sykehjem v/virksomhetsleder Kari Oland
- Hjemmetjenesten Eidanger v/virksomhetsleder Anne Tretvik
- Kommunenes Sentralforbund v/rådgiver Siri Jensen
- Norsk Sykepleier Forbund v/Anette Tobiassen, Porsgrunn Kommune
- Fagforbundet v/Nina Lund, Porsgrunn Kommune
- USH for Telemark v/FoU leder Marit Skraastad
- UHT for Telemark v/prosjektleder Heidi Johnsen

Det er avholdt to fag og samarbeidsråd i 2014.

Samarbeidspartnere

Fylkesmannen i Telemark

Det er etablert to faste møter i året med representanter fra Fylkesmannen. Formålet er å ha en dialog om behovet for kompetanse i fylket og hvordan Utviklingscenteret kan bidra med å spre kunnskap og erfaringer. I 2014 har USHT og FM samarbeidet om dialogmøter med kommunene i fylket, læringsnettverk innen riktig legemiddelbruk i sykehjem og hjemmetjenester, demensomsorgens ABC og fagnettverk innen demensomsorgen.

Sykehuset Telemark HF

Det er etablert faste møter med palliativ enhet på Sykehuset Telemark HF. Formålet er samhandling rundt kompetansetiltak og tjenesteutvikling innen lindrende omsorg.

Det er også direkte samarbeid med alderspsykiatrisk seksjon i møtevirksomhet og deltagelse i demensnettverket som USHT drifter.

Høgskolen i Telemark

Samarbeidet består i regelmessige møter, planlegging og gjennomføring av kurs og konferanser, ulike samarbeidsprosjekter som involverer studenter i praksis, dialog og samarbeid ved behov for etablering av utdanningstilbud.

Senter for omsorgsforskning Sør

Samarbeidet består i å legge til rette for forskning og utviklingsprosjekter på forespørsel. Delta i forsknings- og utviklingsarbeid gjennom ulike oppdrag. USHT deltar på årlig regional senter-samling. USHT er representert med deltager og vara -deltager i senterets fag og referansegruppen.

Det er laget en samarbeidsavtale mellom Utviklingssenteret og Senter for omsorgsforskning. En viktig del av denne avtalen er gjensidig informasjon om ulike aktiviteter, både for å spre invitasjoner og for å unngå konkurrerende tiltak.

Utviklingssentrene for region Sør

Utviklingssentrene i region Sør har etablert et samarbeidsforum med to faste møter i året. Formålet er å gi hverandre innspill og råd i forhold til rollen som utviklingssenter.

Utvikling gjennom kunnskap

Overordnet strategi 2011 – 2015

Helsedirektoratets visjon for utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester er "Utvikling gjennom kunnskap". Visjonen uttrykker et ideal for dagens og fremtidens pleie og omsorgstjenester; et ideal om kunnskapsbaserte tjenester i kontinuerlig forbedring og utvikling, tjenester der de ansatte reflekterer over praksis og omdanner konkrete praktiske erfaringer til kunnskap.

I strategidokumentet beskrives viktige nasjonale føringer som er styrende for utviklingssentrene arbeid mot hovedmålet for satsingen: å være pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester i fylket.

USHT Telemark velger innsatsområder på bakgrunn av de føringene som foreligger og i dialog med våre samarbeidspartnere. Målet med alle prosjekter eller utviklingstiltak er at de direkte eller indirekte skal bidra til å bedre kvaliteten på tjenestene og at de (med lokale tilpasninger) skal ha overføringsverdi til andre kommuner i Telemark.

Innsatsområder og aktiviteter i 2014

Demensomsorg

Fra kaos til kontroll

– helsepersonells observasjoner, vurderinger og tiltak i situasjoner som kan føre til utagering hos personer med demens

Fra Kaos til kontroll er et forskningsprosjekt for å styrke helsepersonells handlingskompetanse. Hensikten med forskningsprosjektet er todelt: a) å utforske og beskrive helsepersonalets handlingskompetanse i samhandling med utagerende personer med demens; b) å utvikle og forbedre helsepersonalets handlingskompetanse. Metodisk er det anvendt et forskningsdesign basert på deltagende observasjon.

Prosjektet er avsluttet og det er publisert tre artikler;

Thorvik, K.E., Helleberg, K. og Hauge, S.: God omsorg for urolige pasienter med demens. Sykepleien forskning 2014;03 s. 236 – 242

Helleberg, Kristin Mjelde og Hauge, Solveig. «Like a Dance»: Performing Good Care for Persons with Dementia Living in Institutions. Nursing Research and Practice, vol 2014. Article ID 905972, 7 pages

Hauge, Solveig (2014). Å arbeide helsefremmande i møte med personar med demens. I Gørill Haugan og Toril Rannestad (Red.), Helsefremming i kommunehelsetjenesten. Cappelen Damm

Demensfyrtårn

UHT Telemark ved Hjemmetjenesten Eidanger har vært Demensfyrtårn siden juni 2012.

Det er tre Demensfyrtårn for hjemmetjenester i Norge. Målet for ordningen er å øke kompetanse og kunnskap i hjemmetjenesten, med spesiell oppmerksomhet rettet mot legemiddelbehandling og håndtering hos hjemmeboende personer med demens. Videre er samhandling mellom hjemmetjeneste, fastlege, pårørende og andre relevante aktører et fokusområde for tilskuddsordningen. Et tredje område er en helhetlig demensomsorg.

I 2014 var hovedinnsatsen for demensfyrtårnet å gjennomføre læringsnettverk i Telemark på området sikker legemiddelbruk.

Pårørendeskoler

I Telemark er det fortsatt mange kommuner som ikke tilbyr pårørendeskoler.

UHT har gjennom demensnettverket og i dialogmøtene med kommunene invitert til et samarbeid rundt dette. I dialogmøtene har vi kartlagt hvilke kommuner som ønsker å komme i gang og hvilke

kommuner som kunne tenke seg å samarbeide. UHT har gitt tilbud om hjelp til å søke tilskuddsmidler og å planlegge innhold/tema for pårørendeskolen.

Resultatet av dette «motivasjonsarbeidet» er at en kommune arrangerte pårørendeskole for første gang i 2014, fire kommuner har startet en dialog om samarbeid to og to. Kommunene i Grenland har startet en dialog om å gi tilbud om pårørendeskole på tvers av kommunegrensene og prøve og arrangere på ulike tider av året slik at tilbudet er tilgjengelig når behovet oppstår.

Dokumentasjon og miljøbehandling

Fra våren 2013 har avdeling 3A ved St. Hansåsen sykehjem arbeidet med å utvikle dokumentasjonen som et ledd i å styrke miljøbehandling til personer med demens sykdom.

Målet med arbeidet er å gjøre pleiepersonalet sikrere og bedre i dokumentasjonen, spesielt med fokus på miljøbehandling, og derigjennom øke kvaliteten på tjenesten.

Arbeidet har fulgt opplegg for klinisk forbedringsarbeid (Deming's system of profound knowledge og APIs Model for Improvement).

Fokus på beskrivelse og evaluering av miljøbehandlernde tiltak har gitt positive resultater. Det har blitt bedre og mer relevant skriftlig rapportering. Den muntlige rapporten har endret seg til mer refleksjon og drøftinger rundt pasienten, og formidling av observasjoner.

Under dette arbeidet så vi at samtykkekompetansevurdering er en utfordring.

Samtykkekompetansevurderingen har blitt en integrert del av de ulike områdene i tiltaksplanen.

Pasientsikkerhet

I trygge hender er en kampanje som skal redusere pasientskader og forbedre pasientsikkerheten i Norge. Kampanjen gjennomføres i spesialisthelsetjenesten og i kommunal helse- og omsorgstjeneste.

I trygge hender har tre hovedmål:

- Redusere pasientskader
- Bygge varige strukturer for pasientsikkerhet
- Forbedre pasientsikkerhetskulturen i helsetjenesten

Viktige områder for den kommunale helse – og omsorgstjenesten er samstemming av legemiddellister og riktig legemiddelbruk i sykehjem og hjemmetjenester. Forebygging av trykksår, forebygging av urinveisinfeksjoner og fall er også relevante for pasientsikkerhetstiltak i kommunene.

Riktig legemiddelbruk i sykehjem og i hjemmetjenesten

I 2013 deltok UHT Telemark i det nasjonale læringsnettverket på innsatsområdet «Samstemming og riktig legemiddelbruk i hjemmetjenesten».

Som en del av demensfyrårnsatsingen arrangerte deretter USHT læringsnettverk i eget fylke i 2014. Sykehjemmene i fylket ble også inviterte slik at de som ikke hadde vært med i læringsnettverket som USHT gjennomførte i 2013, fikk en ny mulighet.

Fem team fra kommunene Kviteseid, Hjartdal, Skien og Porsgrunn deltok. Et team kom fra sykehjem og resterende fra hjemmetjenesten. Teamet fra Porsgrunn besto av representanter fra tre virksomheter i kommunen og hjemmetjenesteteamet fra Skien besto av representanter fra to virksomheter.

Læringsnettverket startet opp 22. januar og besto i alt av fire samlinger frem til 1.oktober. Utviklingssentrene samarbeidet med ass. Fylkeslege Robert Dalene ved Fylkesmannen i Telemark, fastlege Gunnar Andersen og Kunnskapscenteret ved Geir Nordheim og Maren Schreiner i nettverksperioden. Klinisk farmasøyt Turid Veggeland var innledningsvis også en resurs i arrangørteamet. Nettverkssamlingene besto av temaforelesninger, refleksjoner og erfaringsutveksling, samt gruppearbeid.

Sykehuset Telemark HF har deltatt i Pasientsikkerhetsprogrammets innsatsområde "Samstemming av legemiddellister".

For å sikre at alle tiltak henger sammen presenterte STHF sine rutiner og hva de forventer av kommunehelsetjenesten, i en av nettverkssamlingene.

Kommunehelsetjenestens arbeid på dette området er presentert for sentrale personer ved STHF.

Forebygging av fall

Fallskader blant eldre er en stor folkehelseutfordring. Skader etter fallulykker har store personlige omkostninger for den enkelte og store økonomiske konsekvenser for det norske samfunnet. Helsedirektoratet anbefaler at kommunene etablerer en infrastruktur for systematisk og tverrsektorielt samarbeid rundt fallforebygging. Når det gjelder fallforebygging i sykehjem henviser Helsedirektoratet til pasientsikkerhetsprogrammet. Tiltakene i programmet kan også danne utgangspunkt for fallforebyggende tiltak hos eldre med hjemmetjenester

UHT Telemark har valgt fallforebygging i hjemmetjenesten som et innsatsområde i 2014. Med utgangspunkt i tiltakspakken for institusjon er det gjort et forarbeid med å prøve ut metoden og ulike verktøy i tiltakspakken. Resultatene er bearbeidet og det er laget en skisse til en tiltakspakke for fallforebygging i hjemmetjenesten.

Utviklingssentrene i region sør har som målsetting å samarbeide om mulige felles satsingsområder. På en regional konferanse i juni 2014 ble mulighet for et felles prosjekt drøftet og en konkret invitasjon ble sendt ut.

Som et resultat er det nå etablert et læringsnettverk i Telemark, Buskerud og Vestfold som skal ta i bruk tiltakspakken forebygging av fall i institusjon. Videre skal tiltakspakken for forebygging av fall i hjemmetjenesten prøves ut og evalueres og sluttføres i nettverksperioden.

Deltagerkommunene er Sandefjord, Lier, Drammen, Nore og Uvdal, Ål og Porsgrunn kommune. Det er etablert en tverrfaglig sammensatt faggruppe med representanter fra alle kommunene.

Faggruppen møtes mellom nettverkssamlingene og skal i hovedsak bidra til å lage en endelig tiltakspakke for hjemmetjenesten.

Forebygging av urinveisinfeksjoner (UVI)

Pasientsikkerhetsprogrammet har en tiltakspakke i forhold til å forebygge urinveisinfeksjoner i forbindelse med bruk av kateter. Avdeling 3B ved St.Hansåsen sykehjem syntes de hadde mange

urinveisinfeksjoner uten bruk av kateter og ønsket å redusere disse. Det ble gjort litteratursøk. Forskningen viste at undervisning og forbedret hygiene hadde best effekt. Det ble utviklet et undervisningsopplegg utfra forskning- og erfarings basert kunnskap. Alle ansatte fikk undervisning om forebygging av UVI, samt riktig metode for prøvetaking i november og desember 2014.

Ernæring

Det handler om mer enn bare maten

Prosjektet er gjennomført som pilot i fire utvalgte botiltak i Porsgrunn kommune og handler om å gi utviklingshemmede muligheten til å ta helsefremmende valg i forhold til kosthold og livsstil. Brukernes deltakelse var basert seg på frivillighet og med samtykke fra bruker / brukers representant

Målet har vært:

- Å utvikle en metode og verktøy for kartlegging av ernæringsstatus, identifisere individuelle behov for tilrettelegging, gjennomføre tiltak, dokumentere og evaluere effekten.
- Sikre felles rutiner for dokumentasjon og grunnleggende kunnskaper om ernæring hos ansatte som gir tjeneste til utviklingshemmede.
- Verktøyene som utvikles skal kunne benyttes både lokalt og nasjonalt, uavhengig av kommunestørrelse eller organisering av tjeneste.

Prosjektet er avsluttet i 2014. Rutinene som er etablert i løpet av prosjektperioden er beskrevet i kommunens kvalitetssystem og systematisk opplæring av ansatte er sikret gjennom internundervisning på den enkelte arbeidsplass. Det har tidligere vært aktuelt å utvikle et Nano-læringsprogram via Jungelmap, men det har vist seg vanskelig da kommunen ikke lenger har ressurspersoner på dette programmet.

Velferdsteknologi

Senter for omsorgsforskning sør og USHT Telemark har gjennomført en spørreundersøkelse i Telemark, Buskerud og Vestfold på området velferdsteknologi. Målet er å få en oversikt og et grunnlag for å utvikle/videreutvikle opplæringstilbud for kommunene i regionen slik at økt kunnskap styrker kvalitet og tjenesteutøvelse på området.

Skien kommune er ressurskommune i den nasjonale satsingen på velferdsteknologi.

USHT har god dialog og regelmessige møter med Skien, for å bidra til spredning av kunnskap og erfaringer til kommunene i fylket.

Studenter, elever og lærlinger

Fagskole

Høsten 2012 startet NKS nettstudier samarbeid med USH og Klosterskogen vekst og ressurscenter klasseromsundervisning innen fagområdene rehabilitering og eldreomsorg. Dette er et deltidsstudie over to år og ble avsluttet våren 2014. Fem studenter har gjennomført og bestått eksamen.

Kompetanseutvikling hos ansatte

Videreutdanning i demens og psykisk helse hos eldre

Som et ledd i å styrke kompetansen på området demens i fylket tar USHT initiativ til og tilrettelegger for både kurs og videreutdanninger.

Videreutdanning i demens og psykisk helse hos eldre er et 30 studiepoengs klinisk rettet deltidsstudium på masternivå. Det kom i stand på initiativ fra USHT og i samarbeid med fylkesmannen i Telemark. Det ble etter en anbudsrunde gjennomført ved Høgskolen i Telemark i 2013 – 2014. Målet med studiet var å utdanne dyktige klinikere.

I alt 50 studenter fra hele Telemark gjennomførte studiet.

Demensomsorgens ABC

USHT Telemark er en aktiv pådriver for demensomsorgens ABC ovenfor kommunene i Telemark. USHT skal gjøre demensomsorgens ABC kjent, og være praktisk tilrettelegger i samarbeid med kontaktperson i kommunen for seminarer.

I Telemark er det 16 ABC kommuner. 7,1 % av de ansatte i pleie og omsorgstjenesten i fylket er eller har vært ABC deltaker.

Første halvår har USHT arrangert ett informasjonsmøte om Demensomsorgens ABC Miljøbehandlingspermen i Porsgrunn.

ABC-seminar har blitt arrangert for følgende kommuner (antall deltagere i parentes):

Miljøbehandlingspermen: Porsgrunn (33), Fyresdal (11), Vinje (11), Seljord (8)

Demensomsorgens ABC: Nome (24), Bø (2), Skien (40), Notodden (to sem.) (22), Bamble (40), Siljan (12), Tinn (to sem.) (4), Tokke (to sem.) (14), Nissedal (to sem.) (5), Kviteseid (to sem.) (14)

Nome og Bø har gjennomført hele Demensomsorgens ABC. Det har vært 24 deltagere fra Nome og to deltagere fra Bø.

Vinje og Seljord har gjennomført Demensomsorgens ABC Miljøbehandlingspermen med 12 deltagere fra Vinje og 10 deltagere fra Seljord.

Nettverk

I føringene fra Helsedirektoratet ligger det forventninger om at USHT skal drive nettverksarbeid.

Nettverk er en god arena for kunnskapsutveksling. Deltagerne må være aktive bidragsytere for at et nettverk skal fungere godt. Erfaringene viser at deltagerne opplever stort utbytte av nettverksarbeid.

Interkommunalt fagnettverk innen demensomsorg

Med støtte fra kompetansemidler fra Fylkesmannen i Telemark drifter USHT et interkommunalt fagnettverk innen demensomsorg.

Nettverket består av deltagere fra alle Telemarks 18 kommuner, fra seksjon for alderspsykiatri ved Sykehuset Telemark HF og Fylkesmann i Telemark. Formålet med nettverket er å kartlegge og øke kompetansen i kommunene i Telemark, styrke det tverrfaglige samarbeidet innen fagområdet på tvers av kommunegrensene, behandlings- og omsorgsnivå, bidra til kvalitetsutvikling ved å stimulere til utviklingsprosjekter. Arbeidet er forankret i Omsorgsplan 2015 og Demensplan 2015.

Nettverksmøtene er en viktig arena i USHT's sitt arbeid for spredning og informasjon om statlige føringer og tilbud.

Det er avholdt tre nettverksmøter i løpet av 2014; på Notodden, i Seljord og i Porsgrunn. Antall deltagere har variert fra ca 25 til ca 45 deltagere. På møtet på Notodden i februar hadde vi i tillegg med oss 8 ABC-deltagere fra Nome som fikk dette møtet godkjent som et ABC-seminar. Temaene på møtene har vært anvendelse av Pasientrettighetsloven kap.4A, håndtering og tilnærming til utfordrende atferd ved demens og pårørendeskole. Deltagerne har dette året i større grad blitt invitert og oppfordret til å delta aktivt under møtene. Faste punkter på programmet til hvert møte er nå at deltagere fra én kommune presenterer sin kommunes tjenestetilbud innen demensomsorgen for resten av nettverket. Nettverket har også tatt konsekvensen av at nettverksdeltagerne besitter en høy faglig kompetanse, mange med etter- og videreutdanning. Nytt i 2014 er derfor at nettverksdeltagerne inviteres til å presentere tema fra egne hoved-/fordypningsoppgaver på nettverksmøtene. Dette har vært svært lærerikt.

I år ble fagdagen arrangert for femte gang. Siden Porsgrunn er vertskommune for Utviklingssentrene, ble det bestemt å invitere til fagdag i Ælvespeilet. Fagdagen ble slått sammen med et felles ABC-seminar for i alt ni kommuner. Totalt 270 deltagere kom for å høre på musikkterapeut Frode Aass Kristiansen fortelle om miljøbehandling og fysioterapeut og stipendiat Elisabeth Wiken-Telenius fortelle om fysisk aktivitet. Tilbakemeldingene viser stor interesse for temaene og Ælvespeilet var et flott sted å holde arrangementet.

Intensjonsavtalene:

Fra 2013 var det fire kommuner som hadde signert intensjonsavtalen. Ytterligere én kommune har signert i løpet av høsten. Totalt er det altså fem kommuner som har signert. Intensjonsavtalen ble presentert på dialogmøtene med kommunene når USHT var rundt i fylket med Fylkesmannen i løpet av året. Koordinator for demensnettverk og ABC-satsningen har sendt intensjonsavtalen til enkelte av disse kommunene i etterkant av møtet, men foreløpig ingen respons.

Arbeidet med å forsøke å formalisere samarbeidet med kommunene har av koordinator blitt nedprioritert til fordel for ABC-satsning og drifting av nettverket.

Andre aktiviteter:

Koordinator har startet på Marte Meo-veilederutdanning. Utdanningen går over 17 heldagssamlinger fordelt på tre semestre.

Koordinator har deltatt på den årlige ABC-erfaringskonferansen i regi av Aldring og helse. Innspill og idéer til temaer for ABC-seminarene var spesielt aktuelt, samt innspill til hvordan videreføre ABC-satsningen.

Nettverk USHT region sør

USHT i region sør består av Telemark, Vest Agder, Aust Agder, Buskerud og Vestfold fylker. Det er et mål å samarbeide om felles innsatsområder og unngå konkurrerende tiltak i regionen. Som et tiltak er det etablert to årlige samarbeidsmøter for prosjekt/Fou lederne ved utviklingssentrene. Som regel arrangeres dette som en lunsj til lunsj samling hvor senter for omsorgsforskning inviteres til deler av samlingen, det andre møtet legges gjerne til den regionale nettverkssamlingen som senter for omsorgsforskning arrangerer. Formålet med å legge samlingene i tilknytning til møter med senter for omsorgsforskning er å bidra til et godt samarbeid og utveksling av informasjon og erfaringer. I 2014 arrangerte USHT Telemark lunsj til lunsjsamlingen for prosjektlederne i region sør på Skjærgården hotell i Langesund. I juni deltok USHT på regional nettverkssamling i regi av senter for omsorgsforskning sør i Drammen.

Kommunikasjonsstrategi

Lokal kommunikasjon

USHT Telemark fikk i 2011 sin egen lokale nettside www.porsgrunn.kommune.no/utviklingssenter. Den inneholder informasjon om utviklingssenteret og dets aktiviteter. Prosjekter av en mer lokal interesse finnes også her. Informasjon om og påmelding til kurs og konferanser som USHT arrangerer, finnes her. Videre finnes også en årlig plan/oversikt over aktiviteter i regi av utviklingssenteret på denne siden.

For å kommunisere med kommunene i Telemark har vi opprettet en distribusjonsliste (e post) med alle ledere for virksomhetsområdene sykehjem og hjemmetjenester i fylket.

På samme måte er det opprettet en distribusjonsliste for det interkommunale demensnettverket.

Kommunikasjonen med Telemark handler i stor grad om informasjon om kurs/konferanser/andre kompetansetiltak i regi av USHT eller våre samarbeidspartnere. Vi sender også ut en del forespørsler på bakgrunn av henvendelser fra andre. Det kan eksempelvis være kommuner som skal i gang med ulike prosjekter eller utviklingstiltak og som henvender seg til USHT for informasjon om hva som er gjort på området. Vi informerer og svarer etter beste evne og videreformidler henvendelsene når vi ikke har tilstrekkelig oversikt over de ulike aktivitetene i fylket.

USHT får etter hvert mange henvendelser fra ulike aktører om å videresende informasjon. Vi vurderer hver henvendelse før den eventuelt videreformidles. Her må vi være kritiske for å ivareta rollen som pådrivere på en seriøs måte.

Regional kommunikasjon

Vi har opprettet en distribusjonsliste med ledere for utviklingssentrene i Sør. Her kommuniserer vi råd og tips og utveksler erfaringer som kan styrke oss i rollen som utviklingssenter.

Nasjonal kommunikasjon

Prosjekter og utviklingstiltak legges fortløpende ut på den nasjonale nettsiden

www.utviklingssenter.no

Medieomtale

USHT ønsker i kontakten med media å bidra til å løfte frem det forbedringsarbeidet som gjøres både lokalt og i fylket for øvrig.

Porsgrunn dagblad hadde 14. mai en omtale USHT's femte fagdag om demens.

Pådriverrollen

Hovedmålet for Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester er å være pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester i fylket. I alt arbeidet til USHT Telemark ligger ideologien om å være inspirator, kunnskaps- og erfaringsdeler. I tillegg til spredning av egne erfaringer fra utviklingsprosjekter og nasjonale føringer/tiltak er det også et ønske om at USHT Telemark kan benyttes for å spre viktige erfaringer som er gjort i de øvrige kommunene i fylket. Dette kan gjøres på mange måter, blant annet gjennom ulike typer konferanser.

Dagskonferanse om hverdagsrehabilitering

Hverdagsrehabilitering i praksis ble avholdt på Bø hotell 17.september. 130 deltagere fra kommunehelsetjenesten i Telemark fikk en innføring i hensikten med hverdagsrehabilitering og hvordan en kan få det til i praksis.

Konferansen hadde følgende program:

- Bakgrunn til den nasjonale satsningen v/ Åse Jofrid Sørby Helsedirektoratet
- Hvorfor tenke helt nytt? v/ Torill Skår, kommunalsjef helse og levekår i Arendal kommune
- Hvordan jobber Klepp kommune med hverdagsrehabilitering? Bruk av inviterende samtaleteknikk og endring av holdninger v/ Lillian Lundebj, prosjektleder hverdagsrehabilitering, Klepp kommune
- Hvordan jobbe med målsetting, rehabiliteringsplaner, testing og holdningsendringer v/ ergoterapeut Linn Herbo og hjelpepleier Nina Sagafoss, Notodden kommune, hverdagsrehabilitering
- Testverktøy – COPM og SPPB v/ Live Lilienberg, ergoterapeut, innsatsteamet Skien kommune
- Effekt av trening hos geriatriske pasienter v/ Hans Martin Fossen Helgesen, fysioterapeut, Klosterskogen vekst og ressurscenter, Skien
- Enkle hjelpemidler og metoder for mer aktivitet i hverdagen v/ Cathrine Onsøien, fysioterapeut, fagleder døgnrehabiliteringen Borgehaven Bo- og rehabiliteringssenter, Porsgrunn kommune

Dagskonferanse om velferdsteknologi

KS og USHT arrangerte fagdagen «den digitale hverdag og velferdsteknologi» i Ælvespeilet den 28. august. Her ble det blant annet satt fokus på hvordan fremtidens samfunnsutfordringer krever nye løsninger, gevinstrealisering, kompetanseheving gjennom KommIT - en ny læringsarena for kommunene, og praktiske eksempler på velferdsteknologiske løsninger fra Nøtterøy kommune. Konferansen hadde ca 60 deltagere fra kommuner i Telemark, fylkeskommunen og spesialisthelsetjenesten.

Åpen forelesning om kosthold i sykehjem

12.mai ble det arrangert et to timers ernæringskurs for 40 deltagere. Både kjøkkenpersonell og ansatte i pleie og omsorgstjenesten deltok.

Foreleser: kjøkkensjef Erlend Eliassen, Sandefjord kommune

Hvordan sikre god ernæring til eldre på sykehjem?

- Ernæringsbehov
- Ernæringstettet kost
- Ulike dietter
- Hva kan personalet gjøre? Kjøkkenpersonalet og pleiepersonalet.

Frie midler

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester avsatte kr. 115 000 til utdeling av "frie midler" i 2014.

Frie midler er et tiltak for å stimulere til små praksisnære prosjekter eller tiltak, og tar utgangspunkt i visjonen om "Utvikling gjennom kunnskap". De ulike prosjektene eller tiltakene skal ha som mål å fremme idealet om kunnskapsbaserte tjenester i kontinuerlig forbedring og utvikling, tjenester der de ansatte reflekterer over praksis og omdanner konkrete praktiske erfaringer til kunnskap.

Ved årets utlysning fikk vi inn 6 søknader på i alt kr 235 000. Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester vurderte søknadene og innvilget midler til 4 prosjekter.

Prosjekt	Kommune
<p>Systematisk gjennomføring av berøring som metode</p> <p>Utvikle og ta i bruk taktil stimulering og berøring som en systematisk metode for å gi beboere opplevelse av velvære, ro, trygghet og tilhørighet.</p> <p>Prosjektet er tenkt gjennomført som et samarbeidsprosjekt mellom: Enhet for dagavdelinger, aktivitet og frivillighet og Lyngbakken bo – og behandlingssenter</p> <p>Kontaktperson: anne.ragnhild.stensrud@skien.kommune.no</p>	<p>Skien Lyngbakken sykehjem</p> <p>Enhet for dagavdelinger, aktivitet og frivillighet</p>
<p>Mestring og brukermedvirkning i hverdagen</p> <p>Målet med prosjektet er å øke fokus på hverdagsrehabilitering gjennom holdningsskapende arbeid og ved å utarbeide system og rutiner som fremmer mestring og brukermedvirkning, slik at bruker kan bo lengst mulig i eget hjem</p> <p>Kartleggingsverktøyet CPOM prøves ut i prosjektperioden</p> <p>Kontaktperson: kari.gro.espeland@seljord.kommune.no</p>	<p>Seljord</p> <p>Hjemmetjenesten</p>
<p>Implementering av tverrfaglig intervensjonsmodell ved utfordrende atferd ved demens</p> <p>TID modellen bygger på kjente prinsipper som registrering av atferd, innhenting av bakgrunnsopplysninger (livshistorie) og utprøving og evaluering av tilnærming og tiltak</p> <p>Prosjektet gjennomføres med en plenumssamling ved oppstart hvor det orienteres om bakgrunnen for prosjektet, kunnskapsgrunnlaget og prosedyrer. Erfaringene evalueres i en plenumssamling halvveis i prosjektperioden</p> <p>Kontaktperson: vigdis.aaltvedt@skien.kommune.no</p>	<p>Skien Østli/Vestli bofellesskap</p>
<p>Risikovurdering av biologiske faktorer i hjemmetjenesten</p> <p>Hensikten med prosjektet er å kartlegge forekomst av biologiske faktorer i hjemmetjenesten, risikovurdering og plan for tiltak i samsvar med Forskrift om utførelse av arbeid § 6-1. Målet er at ansatte skal kjenne til smitterisikoen i arbeidet og hvordan de kan beskytte seg selv og andre mot smitte</p> <p>Kontaktperson: Anne.marie.karlsen@porsgrunn.kommune.no</p>	<p>Porsgrunn</p> <p>Hjemmetjenestene</p>

Dialogmøte om frie midler

USHT inviterte årets mottakere av frie midler til dialogmøte 4. november

Av årets tilskuddsmottakere hadde de fleste erfaringer med både prosjektarbeid og presentasjoner. USHT valgte derfor å invitere til et møte hvor tilskuddsmottakerne fikk presentere sine prosjekt og vi hadde en dialog om hvordan USHT kan bistå med råd og veiledning i prosjektperioden.

Dialogmøter med kommunene i Telemark

I samarbeid med fylkesmannen i Telemark har USHT i 2014 gjennomført dialogmøter med kommunene i fylket. Formålet med dialogmøtene var å få et inntrykk av hva kommunene ser som sine styrker og sine utfordringer og hva USHT og fylkesmannen kan bidra med innenfor sine oppdrag. Invitasjonen gikk til rådmannen i fylkets 18 kommuner. De fleste kommunene stilte opp med lederne innenfor de ulike tjenestene og møtte godt forberedt. De gjorde godt rede for områder de syntes de var gode på og enkeltområder de opplevde som utfordringer.

USHT presenterte sine satsingsområder og det var også en dialog rundt kunnskap og tjenester blant annet innenfor områdene velferdsteknologi, pasientsikkerhet og pårørendeskoler.

Det generelle inntrykket innenfor velferdsteknologi er at kommunene er litt avventende. Hva andre kommuner gjør og hva som prøves av løsninger ønsker mange et svar på før de setter i gang med noe. Tanker rundt fremtidig bruk av velferdsteknologiske løsningene knyttes i stor grad til bygging av nye boliger eller sykehjem. De fleste kommunene oppgir at de har behov for mer kompetanse på området.

Mange kommuner kjenner til pasientsikkerhetsprogrammet via læringsnettverket for riktig legemiddelbruk i sykehjem og mange er positive til å delta i fremtidig pasientsikkerhetsarbeid i fylket. Kommunene er også positive til tanken om å jobbe for pårørendeskoler i alle kommuner i fylket. USHT har i møtene fått navn på kontaktpersoner i de kommunene hvor pårørendeskoler ennå ikke er etablert.

Forelesninger ved Høgskolen i Telemark

Prosjektlederne ved USHT har hatt forelesninger ved høgskolen i bachelorutdanningen for sykepleiere og i videreutdanningen i Klinisk geriatrisk kompetanse. Temaene har vært en presentasjon av prosjekt og utviklingsarbeid i regi av USHT, og vurdering og ferdighetstrening ovenfor geriatriske pasienter.

St.Hansåsen sykehjem v/fou-leder Marit Skraastad
marit.skraastad@porsgrunn.kommune.no
Telefon: 35 93 33 03

Hjemmetjenesten Eidanger v/prosjektleder Heidi Johnsen
heidi.johnsen@porsgrunn.kommune.no
Telefon: 35 54 73 37

[www. utviklingscenter.no](http://www.utviklingscenter.no)